

Den norske kirke, Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 14.06.2017

Vår ref: 17/00289-3 sit

Deres ref:

HØRINGSSVAR: Valgregler

Til Kirkerådet

Viser til brev datert 27.03.2017

Stavanger kirkelige fellestråd takker for muligheten til å avgi uttalelse om regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøte.

Fellestrådet vil samtidig uttrykke at saksdokumentene fra Kirkerådet er til dels svært omfattende, tungt i språk og vanskelige å skjønne. Det er beklagelig.

Vil begrense vår uttalelse til det vi oppfatter som de sentrale anliggender samt noen supplement.

Hovedspørsmål 1:

Direktevalg eller kombinasjon av direkte og indirekte valgongang ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Hovedstandpunkt:

Alternativ 2) **Direkte valg på alle leke medlemmer.**

Vurdering: Denne ordningen vil sikre en lik valgordning for hele landet i tråd med hovedintensjonen i demokratireformen, og er vår anbefalte modell.

Vurdering

I dag avgjør bispedømmerådet selv om valget skal foregå ved direktevalg eller ved kombinasjonsvalg. Ved forrige valg var det kombinasjonsvalg i fire bispedømmer.

Mange fra fellestrådsnivå har pekt på at direktevalg innebærer en manglende sammenheng/tilknytning mellom lokalt kirkelig nivå og regionalt/sentralt nivå. Dette kan være en forklaring på at mange erfarer en svak lokalkirkelig forankring og fokus i bispedømmeråd og Kirkemøtet. Denne utfordringen er bl.a. blitt løftet fram av initiativtagerne til rådsledernetverket som er under etablering. Det har også vært en drivkraft i denne dannelsen. Nettverket har blant annet utfordret KA til å arbeide for mer gjennomgående representasjon i bispedømmeråd og Kirkemøte fra soknets organer.

Kirkemedlemmenes mulighet til å velge Kirkemøtet ved direktevalg var imidlertid et hovedpremiss for demokratireformen. Mange mener derfor at direktevalg vil være et sentralt element for å opprettholde tilfredsstillende valgdeltagelse, og for å opprettholde legitimiteten for det kirkelige demokrati.

Vi mener derfor primært at det nå vil være riktig å videreføre en ordning med direktevalg til regionale/sentrale rådsorganer under forutsetning av at det treffes andre tiltak for å styrke tilknytningen og sammenhengen mellom de kirkelige nivåene.

Høringsnotatet peker på tre alternative hovedmodeller:

1) Videreføring av dagens ordning der bispedømmerrådet avgjør om valget skal foregå ved direktevalg eller ved kombinasjonsvalg.

Vurdering: Denne modellen gir en såpass ulik og forvirrende valgpraksis, og har så mange ulemper at vi ikke vil anbefale denne. Kombinasjonsvalg gir bl.a. medlemmer av menighetsråd anledning til å stemme to ganger

2) Direkte valg på alle leke medlemmer.

Vurdering: Denne ordningen vil sikre en lik valgordning for hele landet i tråd med hovedintensjonen i demokratireformen, og er vår anbefalte modell.

3) Kombinasjonsvalg i alle bispedømmer.

Vurdering: Svakheterne ved denne ordningen er såpass store at vi ikke vil anbefale denne modellen.

Hovedspørsmål 2

Flertalls- og forholdstallsvalg

Hovedstandpunkt:

Stavanger kirkelige fellesråd er positiv til at det kirkelige demokrati prøver ut en ordning med forholdstallsvalg med flere lister med ulik kirkepolitisk profil. Valgordningen bør bidra til at en slik ordning blir mest mulig enkel, ryddig og får bred legitimitet. Ut ifra dette går vi inn for modell 3 eller 4.

Vurdering:

Kirkemøtet er pålagt å ha en ordning hvor det er anledning til å stille flere lister. Høringsnotatet peker på to svakheter ved gjennomføringen av kirkevalget i 2015; For det første at listene har ulike utgangspunkt (nominasjonskomiteen og listene til Åpen folkekirke), og for det andre at listene skal fremmes til ulike tidspunkt.

Høringsnotatet peker på flere alternative fremgangsmåter:

1) Videreføring av dagens ordning

Denne ordningen er kjent, og gir ulike grupperinger anledning til å stille en egen liste dersom de ikke oppfatter seg representert av nominasjonskomiteens liste. Denne fremgangsmåten løser ikke utfordringen med såkalte «asymmetriske» lister og forskjellige frister. Med asymmetriske lister mener vi at listene har helt ulike premisser; nominasjonskomiteelisten er satt sammen for å avspeile en bredde/mangfold på listen, men de(n) andre listen(e) er satt sammen ut i fra et egen profil og eventuelt et program eller felles oppfatninger i noen saker.

2) Ordning med nominasjonskomiteens liste og andre lister – samtidige frister

Denne ordningen innebærer at en nominasjonskomité fremmer en liste innen samme frist som andre nomineringsgrupper. Dersom det videreføres regler om at nominasjonskomiteens liste bør ivareta et mangfold av synspunkter, videreføres imidlertid problematikken med asymmetriske lister. De samtidige fristene innebærer også at ulike grupper som ikke oppfatter seg representert av de listene som fremmes innen fristen, ikke vil ha noen muligheter i etterkant til å fremme andre kandidater.

3) Ordning med utgangspunkt i flere selvstendige lister – intensjonsfrist og listefrist

Ordningen har flere scenarier, og ulike alternative løsninger på de ulike scenariene;

a. Ingen liste fra en nominasjonskomite hvis det er to eller flere andre lister.

b. Dersom det ikke er noen nomineringsgrupper med lister skal en nominasjonskomite fremme en liste. Valget gjennomføres da som flertallsvalg.

c. Dersom det foreligger kun en liste ved endelig frist sørger en nominasjonskomité for en bredt sammensatt kandidatliste. Forholdstallsvalg.

Ordning vil være en åpen invitasjon til ulike grupper om å stille lister, og vil kunne gi velgerne klarere alternativer å velge mellom hvis det fremmes mer enn én liste. Ordningen er noe komplisert. Og ordningen ikke løse utfordringen med asymmetriske lister hvis det er kun en annen liste.

4) Ordning med utgangspunkt i flere selvstendige lister, uten en nominasjonskomité – intensjonsfrist og listefrist

Dersom det i et bispedømme kun foreligger ett godkjent listeforslag fra én nomineringsgruppe etter listefristen, blir det den eneste listen ved valget. Dersom det ikke foreligger noen godkjente listeforslag etter fristen, oppnevnes en nominasjonskomité som utarbeider en bred kandidatliste.

Til alternativene 1–3 foreslår Kirkerådet samtidig at det åpnes for supplerende nominasjon for nominasjonskomiteens liste, se avsnitt 4.2.3.

Vurdering: Stavanger kirkelige fellesråd er positiv til at det kirkelige demokrati prøver ut en ordning med forholdstallsvalg med flere lister med ulik kirkepolitisk profil. Valgordningen bør bidra til at en slik ordning blir mest mulig enkel, ryddig og får bred legitimitet. Ut ifra dette går vi inn for modell 3 eller 4.

Andre spørsmål

Andre tema som berører de mer tekniske sidene ved valgreglene er ikke gitt en omfattende vurdering. Stavanger kirkelige fellesråd har valgt å kommentere noen utvalgte tema:

2.3. Tilskudd

Vurdering: For å bidra til å styrke grunnlaget for forholdstallsvalg med flere lister anbefales det at det etableres en tilskuddsordning til nomineringsgrupper med en maksimumsgrense på 75.000,-. .

2.4.1. Personlige stemmer og strykninger

Vurdering: Vi mener at valget er mest mulig reelt om det gis muligheter til strykning på listene. Dette bør derfor være en reell mulighet. SKF er enig i at det kan tillates inntil tre tilleggsstemmer.

2.4.2. Sperregrense

Vurdering 2:

Vi ønsker en sperregrense på 4 %

2.4.3. Stemmetillegg

Vurdering: Vi ønsker ikke at det innføres en ordning med stemmetillegg verken ved valg av menighetsråd eller ved valg av bispedømmeråd.

2.5.2. Stemmegivning i hele kommunen

Vurdering: Vi mener at det ikke bør etableres en ordning som gjør det mulig å avgi stemme i hele kommunen av valgtekniske grunner. Vi har erfaring fra en slik ordning. Den medfører en betydelig økt byrde for menighetene knyttet til gjennomføring av valgene. Skal den tillates, så må i så fall de praktiske konsekvensene vurderes og menighetene må tilføres ekstra ressurser for å håndtere denne løsningen.

3.2.2.Mantall

Vurdering: Vi ønsker å beholde de samme reglene som det offentlige valget opererer med, nemlig 30. juni i valgåret

4.2.4. Stemmesedler

Vurdering: Vi anbefaler ut fra erfaring og utfra praktiske og miljømessige synspunkt, at hvert fellesråd trykker opp sine egne stemmesedler. Det fungerte greit og gir rom for nødvendige tilpasninger lokalt.

4.4. Forhåndsstemmer

Vurdering: Vi mener at det må være anledning til å avgi forhåndsstemme på minst ett kirkekontor/fellesrådskontor i hver kommune. Antall kontor som åpner for dette må avklares utfra folketall og avstander i kommunen.

Andre viktige tema som ikke er berørt i høringssaken:

Med tanke på endringer i valgordning i fremtiden ønsker vi å løfte frem følgende punkter/problemstillinger:

-Kirkemøtesammensetning

Vi mener at det er nødvendig med en ny vurdering av sammensetning av bispedømmeråd og Kirkemøte. Kirkemøtets sammensetning slik den er i dag er sprunget ut av dets rolle slik den var da Kirkemøtet ble formalisert i 1980-årene og som siden har vært tilnærmet uendret. Den gang hadde Kongen og Stortinget styringsmyndigheten i kirken og vedtok dens lover og rammebetingelser. Kirkemøtet hadde sin funksjon relatert til disse og sammensetningen ble etablert ut fra den daværende rolle- og myndighetsfordeling. Dette er radikalt endret etter 2012 og Kirkemøtet ivaretar den myndighet og den rolle både Kongen og Stortinget hadde. Oppgavene til Kirkemøtet har et mye bredere spekter. Det innebærer at relasjonen til de organer og nivåer som Kirkemøtet skal utøve myndighet overfor er vesentlig endret. Derfor mener vi det er nødvendig å vurdere hvorvidt Kirkemøtet har den nødvendige legitimitet slik det i dag er sammensatt. Kirkemøtet og bispedømmerådene har i hovedsak har sitt fokus på oppgaver og ansvar som er knyttet til det sentrale rettssubjektet.

Vi ser det slik at det er uheldig at Kirkemøtet er sammensatt av bispedømmerådene. Svakheter ved måten møtet er sammensatt på er særlig tydelig når en drøfter og beslutter endringer i den kirkelige oppgave- og myndighetsfordelingen, særlig i avveining mellom bispedømmerådet og lokalkirkelige organer der bispedømmerådene på mange måter er «part» i saken. Også i den nye rolle Kirkemøtet vil få på det økonomiske området, der midler skal fordeles mellom bispedømmenivå og lokale tilskudd, vil problemstillingen bli sterkt utfordrende. Det anbefales at det av hensyn til Kirkemøtets framtidige legitimitet blir gjort endringer i forhold til hvordan møtet skal sammensettes.

-Ansattes plass i Kirkemøtet

Det er også grunn til å gjennomtenke ansattes representasjon i Kirkemøtet sett i lys av Kirkemøtets endrede rolle.

-Prestenes plass i menighetsrådet

En vurdering av prestenes plass i menighetsrådet (en ordning som bl.a. vanskeliggjør at sokneprester kan være daglig leder for menighetsrådets virksomhet)

-Opplæring til å gjennomføre valg

SKF vil også påpeke viktigheten av god opplæring for menighetsråd og andre som skal være medansvarlige for den lokale gjennomføringen av kirkevalget.

Med vennlig hilsen

Einar Oanæs Iversen
Leder

Svein Inge Thorstvedt
Kirkeverge

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Den norske kirke, Kirkerådet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO